

Yazar/Author

Davut AÇAR* Resul DURAN**

Makale Adı/Article Name

Yaşam Seyri Perspektifinden Ebeveynlik: Anne-Babaların Çocukluk Deneyimlerinin Günümüz Ebeveynlik Tutum ve Davranışlarına Etkisi

Parenting from a Life Course Perspective: The Impact of Parents' Childhood Experiences on Contemporary Parenting Attitudes and Behaviors

ÖZ

Bu çalışma yaşam seyri perspektifinden anne-babaların çocukluk deneyimlerinin onların mevcut ebeveynlik tutum ve davranışları üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, bireylerin kendi çocukluklarında yaşadıkları deneyimlerin, ebeveynlik yaklaşımlarını nasıl şekillendirdiğini anlamaktır. Bu bağlamda, nitel bir yöntem benimsenmiş ve veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların geçmiş deneyimlerini, ebeveynlik rollerindeki uygulamalarını ve çocuklarına yönelik tutumlarını detaylı bir şekilde ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma, farklı demografik değişkenlere sahip 23 ebeveynin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma da katılımcıların çocukluklarından aldıkları duygusal ve davranışsal mirasların, kendi ebeveynlik yaklaşımlarını nasıl şekillendirdiği ve bu mirasların çocuklarına nasıl aktarıldığı üzerine yoğunlaşmaktadır. Ayrıca katılımcıların hem pozitif hem de negatif çocukluk deneyimlerini değerlendirerek, yaşadıkları deneyimlerin ebeveynlik stillerine etkisini ortaya koymaktadır. Çalışma bulguları, olumlu çocukluk deneyimlerinin ebeveynlerin çocuklarına destekleyici ve güven veren tutumlar benimsemelerine yardımcı olduğunu gösterirken, olumsuz deneyimlerin ise ebeveynlerin daha bilinçli olmalarını ve çocuklarını kısıtlamaktan kaçınmalarını teşvik ettiğini belirtmektedir. Özellikle ebeveynlerin kendi çocukluklarında maruz kaldıkları baskı ve kısıtlamaların, çocuklarına daha özgür bir ortam sağlama çabasını güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Çalışmanın sonuçları, ebeveynlik müdahaleleri ve ebeveynlerin çocukluk deneyimlerinin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam seyri teorisi, nesiller arası aktarım, ebeveynlik stilleri, çocukluk deneyimleri

ABSTRACT

This study delves deeply into the impact of parents' childhood experiences on their current parenting attitudes and behaviors from a life course perspective. The primary objective of the study is to understand how individuals' experiences during their own childhood shape their parenting approaches. In this context, a qualitative methodology was adopted, utilizing a semi-structured interview form as the data collection tool. The interviews aim to comprehensively reveal the participants' past experiences, their practices in parenting roles, and their attitudes toward their children. The research was conducted with the participation of 23 parents with various demographic characteristics. The study focuses on how the emotional and behavioral legacies inherited from the participants' childhoods shape their own parenting approaches and how these legacies are transmitted to their children. By evaluating both positive and negative childhood experiences, the research highlights how these experiences influence parenting styles. The findings suggest that positive childhood experiences help parents adopt supportive and reassuring attitudes towards their children, whereas negative experiences prompt parents to be more conscious and avoid restrictive behaviors. Specifically, the study reveals that parents who experienced pressure and restrictions during their own childhoods strive to provide a more liberating environment for their children. These results underscore the importance of considering parents' childhood experiences in parenting interventions and highlight the significance of these experiences in shaping parenting practices.

Keywords: Life course theory, intergenerational transmission, parenting styles, childhood experiences

* Öğr. Gör., Hakkari Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri, davudacarr@gmail.com

** Öğr. Gör. Dr., Hakkari Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri, resulduran@hakkari.edu.tr

Extended Abstract

The life course theory is a multidisciplinary approach aimed at understanding the experiences and events individuals encounter throughout their lives (Elder vd., 2003). This theory seeks to comprehend the relationships between events occurring at various stages of human life and examines the social and personal changes individuals face over their lifetimes (Hirschi & Gottfredson, 2017). Key concepts of the theory include significant life events, transitions, and the timing of these events. Additionally, it focuses on how these events interrelate with each other and with broader societal structures (Mayer, 2009).

Parenting is a complex social system influenced by parents' personalities, past experiences, and environmental factors (Belsky, 1984). Parental attitudes significantly impact children's emotional, social, and cognitive development. Research has shown that warm and supportive parental attitudes positively develop children's self-confidence and social skills (Schofield & Abraham, 2017). The intergenerational transmission of parenting styles significantly influences how parents behave towards their children. Studies have demonstrated that parenting styles persist across generations and are influential in shaping children's own parenting practices (IJzendoorn, 1992).

In this context, the aim of the research is to examine the impact of parents' childhood experiences on their current parenting attitudes and behaviors from the perspective of life course theory. While there is existing research on the intergenerational transmission of parental attitudes and behaviors, this study aims to delve deeper into the parenting attitudes and behaviors of contemporary parents.

This research employs a phenomenological approach to explore the common experiences of individuals based on their life narratives (Creswell & Creswell, 2021). The study group consists of 23 parents with diverse demographic characteristics. Participants were selected using maximum variation and convenience sampling methods, ensuring diversity in variables such as educational level, income status, and family structures during childhood.

Data was collected using semi-structured interview forms. During the interviews, participants were asked five questions related to life course theory. These questions focused on the impact of childhood experiences on personal development, the role of family relationships, the transmission of past experiences to future generations, the influence of social and cultural factors on parenting, and cultural interaction and selection.

Content and descriptive analysis techniques were used to analyze the data, with themes and sub-themes identified. To ensure the validity and reliability of the research, participant quotations were used, expert opinions were sought, and inter-coder reliability was calculated. These methods have strengthened the methodological integrity and reliability of the study's findings.

This study examines the impact of parents' childhood experiences on their current parenting attitudes and behaviors from the perspective of life course theory. The results indicate that childhood experiences significantly shape parenting styles in adulthood. Negative childhood experiences lead participants to adopt more conscious and liberal parenting approaches, while positive childhood memories reinforce the tendency to maintain this positive atmosphere in their own families. These findings align with similar studies in the literature (Stempleton vd., 2018; Sakti vd., 2023; An & Zhang, 2023).

Participants who grew up with love and support reported adopting more supportive parenting styles, whereas those who experienced pressure and neglect made conscious efforts to prevent their children from undergoing similar negative experiences. Participants who embraced democratic approaches stated they aimed to raise their children in a free and tolerant environment (Putallaz vd., 1998; Sekaran vd., 2021; Abraham vd., 2021).

Additionally, participants expressed a desire to pass on the warm relationships and familial support they experienced in their childhood neighborhood cultures to future generations. They emphasized the importance of not subjecting their children to excessive control and pressure. Participants who faced challenges living in underdeveloped cities preferred to reside in more developed areas to provide better educational and living opportunities for their children (Min vd., 2012; Ranieri & Barni, 2012; Smajović vd., 2023).

Parents highlighted the significant role of cultural heritage and social norms in shaping their parenting approaches. They acknowledged the influence of their upbringing but aimed to reflect this culture to their children in a balanced manner. They emphasized the importance of adopting democratic parenting attitudes to raise free and responsible individuals while noting the adverse effects of protective and restrictive approaches on children (Tan & Yasin, 2020; Barni vd., 2017; Glass vd., 1986; Varela vd., 2004).

In conclusion, life course theory provides a robust framework for understanding how childhood experiences shape adult parenting styles and their intergenerational transmission. Childhood experiences have profound and lasting effects on individuals' future behaviors and attitudes (Elder, 1998; Caspi & Moffitt, 1993; Shanahan, 2000; Cuconato vd., 2016; Bengtson, 2017).

Giriş

Yaşam seyri teorisi, bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları deneyimlerin ve olayların anlaşılmasına yönelik çok disiplinli bir yaklaşımdır (Elder vd., 2003). Teori, insan yaşamının çeşitli aşamalarında meydana gelen olaylar arasındaki ilişkiyi anlamayı hedefler ve bireylerin yaşam boyu karşılaştıkları sosyal ve kişisel değişimleri inceler (Hirschi ve Gottfredson, 2017). Yaşam seyri teorisine göre bireyin yaşamı, içinde buldukları toplumsal ve tarihsel bağlamla şekillenen karmaşık bir süreçtir. Bu süreç bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal değişkenlerin bir araya geldiği, dinamik bir etkileşimler bütünü olarak görülür (Elder, 1998). Bu teorinin anahtar kavramları arasında bireyin yaşamı boyunca karşılaştığı önemli olaylar, geçiş dönemleri ve bu olayların zamanlaması yer alır. Ayrıca bireyin yaşamındaki olayların birbiriyle ve geniş toplumsal yapılarla nasıl ilişkili olduğu üzerinde durur (Mayer, 2009). Bunun dışında bireyin yaşamında meydana gelen değişiklikleri sadece geçmiş olayların bir sonucu olarak değil aynı zamanda bireyin kendi kararları ve eylemleri ile şekillenen bir süreç olarak ele alır (Elder, 1994; Herring, 2021). Yaşam seyri teorisi, bireylerin çocukluk deneyimlerinin, yetişkinlikte benimsedikleri ebeveynlik tarzlarını etkileyebileceğini öne sürmektedir (Littlewood, 2009).

Ebeveynlik olgusu ebeveynlerin kişilikleri, geçmiş deneyimleri ve çevresel faktörlerle etkileşim içinde olan karmaşık bir sosyal sistemdir (Belsky, 1984; Boivin vd., 2005). Ebeveynlerin tutumları, çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerini önemli ölçüde etkiler. Bu bağlamda sıcak ve destekleyici ebeveyn tutumlarının çocukların kendine güven duygularını ve sosyal becerilerini olumlu yönde geliştirdiği araştırmalarla gösterilmiştir (Schofield ve Abraham, 2017). Ancak her anne ve babanın farklı çocuk yetiştirme tarzları olduğu için çocuklar üzerindeki psikososyal etkiler de farklılık gösterebilir (Carrasco vd., 2015). Ebeveynlik tarzlarının, çocukların akademik öz-kavramları ve davranış sorunları üzerinde dolaylı etkilere sahip olduğu da vurgulanmaktadır (Sangawi vd., 2018). Bunun yanında ebeveynlik tarzının kültürel bağlama göre değişken etkileri olabilir. Bazı kültürlerde otoriter ebeveynlik tarzı, bazı çocuklar için olumlu sonuçlar doğurabilirken, diğer kültürlerde bu tarz daha olumsuz sonuçlara yol açabilir. Bu durum da bize ebeveynlik tarzının çocukların sosyal uyumuna etkisini kültürel bir çerçevede değerlendirme gerekliliğini ortaya koymaktadır (Darling ve Steinberg, 1993).

Ebeveynlik tarzlarının nesiller arası aktarımı, ebeveynlerin çocuklarına olan davranışlarını büyük ölçüde etkileyebilir. Araştırmalar ebeveynlik tarzlarının nesiller boyu sürdüğünü ve çocukların kendi ebeveynlik pratiklerini şekillendirmede etkili olduğunu göstermektedir (IJzendoorn, 1992; Schofield ve Abraham, 2017). Bunun yanı sıra anne babaların çocukluk deneyimleri, yaşadıkları kültürel ve sosyal bağlam da onların ebeveynlik düşünce, tutum veya stillerinde etkili olabilmektedir (Chen ve Kaplan, 2001). Schönplug'e (2001) göre nesiller arası aktarım; bir kuşaktan diğerine bilgi, değer ve kültürel özelliklerin geçiş sürecidir. Bu aktarım her zaman seçici

bir doğaya sahiptir; yani tüm kültürel içerikler eşit olarak aktarılmaz. “İletim kuşakları” adı verilen faktörler; ebeveynlerin kişisel özellikleri, eğitim düzeyleri, ebeveynlik tarzları ve aile içi ilişkiler gibi; bu aktarım sürecini şekillendirir ve etkiler.

Literatür incelendiğinde bireylerin ebeveynlik tutum ve davranışlarının kendilerinin çocukluk deneyimlerinden, kendi anne babalarının ebeveynlik stillerinden etkilenebileceğini göstermektedir (Belsky vd., 2009). Miller ve Glass (1989), ebeveyn tutumları ile çocukların tutumları arasında benzerlikler olduğunu ve bu benzerliklerin yaşamın büyük bir çoğunluğunda olduğunu ileri sürmektedirler (akt. Vollebergh vd., 2001). IJzendoorn tarafından yapılan bir çalışma da, ebeveynlerin çocuklukta maruz kaldıkları ebeveynlik tarzlarının, kendi ebeveynlik tarzlarını şekillendirmede bilinçli veya bilinçsiz olarak etkili olduğunu belirtmektedir (IJzendoorn, 1992). Yapılan başka çalışmalarda ebeveynlik stiline aktarımının, özellikle reddedici ve düşmanca ebeveynlik tarzlarının ebeveynlerin ruh sağlığı durumları aracılığı ile nesiller arası aktarıldığını öne çıkarmaktadır (Uddin vd., 2020; He vd., 2020; Verhaar vd., 2022). Serbin ve Karp (2003) yaptıkları çalışmada, sorunlu ebeveynliğin kısmen de olsa kişinin kendi ebeveynlerinden öğrendikleri model davranışlar yoluyla geliştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Literatür incelenmesinde, çocukluk döneminde ebeveyn-çocuk iletişimlerinin yaşamın gelecek yıllarında etkilerinin olma durumunun psikoloji biliminin psikoterapi yaklaşımlarından olan şema terapinin ilgi odağı haline geldiği görülmektedir (Koç ve Sarı, 2023). Jeffrey Young tarafından geliştirilen şema terapi (Young, 2003) bireyin çocukluk dönemine dayanan ve yetişkinlikte tekrar eden zararlı düşünce ve davranış kalıplarını tanımlamayı ve değiştirmeyi amaçlamaktadır (Masley vd., 2012). Yaklaşımın temelinde olan “erken dönem uyumsuz şemalar”, çocukluk veya ergenlikte oluşan ve yaşam boyu süren geniş temaları ifade eder. Bu şemalar kişinin kendisi ve başkalarıyla ilişkilerini etkileyen, işlevselliği bozan anılar, duygular, düşünceler ve bedensel duyuları kapsar (Young vd., 2003). Şema terapi ile ilgili yapılan çalışmalar bireylerin çocukluk deneyimlerine ait şemaların nesiller arası aktarımda etkili olduğu yönündedir (Shorey vd., 2012).

Yukarıda verilen bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı anne-babaların çocukluk deneyimlerinin mevcut ebeveynlik tutum ve davranışlarına etkisini, yaşam seyri teorisi perspektifinden incelemektir. Ebeveynlerin tutum ve davranışlarının, nesiller arası aktarımına ilişkin araştırmalar mevcut olmakla birlikte (Neppl vd., 2009; Madden vd., 2015), genel olarak bu araştırmalar ebeveynlik davranışının sonuçları üzerine ya da ebeveynliğin olumlu/olumsuz noktalarına odaklanmıştır. Bu durumun yanı sıra mevcut literatürde anne tarafından yapılan ebeveynliğe odaklanmanın fazla olduğu söylenebilir (Lomanowska vd., 2015). Fakat ebeveyn olarak babaların da çocuk gelişiminde önemli bir noktada olduğu kaçınılmaz bir gerçektir (Louca ve Omari, 2020; Cabrera vd., 2007). Bu bakımdan bu araştırmada ebeveyn olarak 11 babanın da derinlemesine fikirlerine başvurulması ve ebeveynlik tutum ile davranışlarının nesiller arası aktarımının olumlu/olumsuz olarak bakılmadan objektif olarak derinlemesine incelenmesi, araştırmanın önemi olarak görülmektedir. Ayrıca literatür taramasında Wethington ve Dush (2007) tarafından yaşam seyri teorisinin, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin kalitesinin ve aile içi ilişkilerin yaşam evrelerine göre nasıl değiştiğini incelediği tespit edilmiştir. Bu çalışmada da günümüz anne-babalarının ebeveynlik tutum ve davranışlarını, çocukluk deneyimlerine dayalı olarak yaşam seyri perspektifinden derinlemesine ve fenomenolojik bir şekilde incelenmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın temel sorusu şudur: Anne-babaların çocukluk döneminde yaşadıkları deneyimler, mevcut ebeveynlik tutum ve davranışlarını yaşam seyri teorisi perspektifinden nasıl şekillendirmektedir ve bu tutum ve davranışlar nesiller arası aktarım süreçlerinde nasıl bir rol oynamaktadır? Araştırmanın hipotezi ise şu şekildedir: Anne-babaların

çocukluk dönemlerinde yaşadıkları olumlu veya olumsuz deneyimler, yetişkinlik dönemindeki ebeveynlik tutum ve davranışlarını belirgin bir şekilde etkilemekte ve bu tutum ile davranışlar, nesiller arası aktarım süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

1. Yöntem

1.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma tasarımına uygun olarak modellenmiştir. Fenomenolojik yaklaşım kullanılarak bireylerin yaşantıları temel alınarak bir fenomen hakkında ortak deneyimlerin keşfi amaçlanmıştır (Creswell ve Creswell, 2021). Fenomenolojik çalışmalar ile katılımcıların bir olayı, olguyu veya durumu nasıl deneyimlediklerini ilişkin detaylı olarak betimlenmesi sağlanabilir (Polkinghorne, 1989).

1.2. Çalışma Grubu

Bu araştırma çeşitli demografik özelliklere sahip 23 anne-babayı kapsayan bir çalışma grubu üzerine kurulmuştur. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğüne ilişkin tartışmalar sürmektedir ve farklı araştırma desenlerine özgü öneriler mevcuttur. Özellikle olgu bilim çalışmalarında örneklem hacminin 5 ila 25 arasında olması önerilmekte (Patton, 2005), veri doygunluğunun ise geçerli bir kriter olarak kabul edildiği belirtilmektedir (Neuman ve Robson, 2014). Bu çalışmada örneklem büyüklüğü ise veri toplama yöntemlerinin kısıtlamaları ve literatürdeki öneriler göz önünde bulundurularak dikkatlice belirlenmiştir. Anne ve babaların seçiminde maksimum çeşitlilik örnekleme ve kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi bir arada kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, araştırılan olguya ilişkin geniş bir bilgi yelpazesi sağlamak amacıyla çeşitli faktörlerin örnekleme dahil edilmesini temin eder (Neuman ve Robson, 2014).

Tablo 1. Ebeveynlik Yaklaşımlarına Çocukluk Deneyimlerinin Etkisi

		n/X
Katılımcı sayısı	Anne	12
	Baba	11
Yaş ortalaması	Anne ve baba	37
Gelir durumu	Gelirlerinden az	10
	Gelirlerine denk	7
	Gelirlerinden çok	6
Eğitim düzeyi	Lise mezunu	3
	Lisans mezunu	13
	Lisansüstü mezunu	7
Aile yapısı	Tek Ebeveynli	1
	Çekirdek Aile	11
	Geniş Aile	11
Çocukluğun geçtiği yer	Köy	5
	Kasaba/İlçe	2
	İl	14
	Büyükşehir	1

Tablo 1’de çalışmaya katılan katılımcıların demografik bilgileri sunulmuştur. Çalışmada 11 baba ve 12 anne üzerinde çalışılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 37 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların gelir durumlarına bakıldığında 10’u gelirlerinin giderlerinden az olduğunu, 7’si gelirlerinin giderlerine denk geldiğini ve 6’sı gelirlerinin giderlerinden fazla olduğunu belirtmiştir. Eğitim düzeyleri incelendiğinde 3 kişi lise, 13 kişi lisans ve 7 kişi lisansüstü mezunu olduğunu ifade etmiştir. Çocukluklarını geçirdikleri aile yapılarına göre 1 kişi tek ebeveynli aile,

11 kişi çekirdek aile ve 11 kişi geniş aile yapısında büyümüştür. Çocukluklarının geçtiği yerler ise 5 kişi için köy, 3 kişi için kasaba veya ilçe, 14 kişi için il ve 1 kişi için büyükşehir olarak kaydedilmiştir.

1.3. Veri Toplama

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu form, katılımcıların demografik bilgilerini (eğitim durumu, çocukluklarını geçirdikleri yer gibi) ve araştırma alt problemlerine yönelik soruları içermektedir. Araştırmanın veri toplama süreci kapsamında veri toplama aşamasına geçmeden önce ihtiyaç duyulan etik onay için Hakkari Üniversitesi'ne gerekli başvurular yapılmış ve Hakkari Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan gerekli onay alınmıştır (Evrak tarih ve sayı numarası: 03.05.2024-80855). Görüşme formunun taslağı, ilk hazırlık aşamasının ardından üç alan uzmanına gönderilmiş ve onların önerileri doğrultusunda düzenlenerek nihai hâline getirilmiştir. Görüşmeler öncesinde, katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu sunulmuş ve onayları alınmıştır. Görüşmeler yaklaşık 25 dakika sürmüş ve bu süre zarfında katılımcıların görüşleri dikkatlice not edilmiştir. Görüşmeler, 4 Mayıs 2024 ile 14 Mayıs 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcı anne-babalara, yaşam seyri teorisinin anahtar kavramları ile ilişkilendirilen beş soru yöneltilmiştir. Görüşme soruları bulgular kısmında tablolarda verilmiş olup, burada görüşme sorularının yaşam seyri teorisi ile ilişkilendirilmesine sırasıyla değinilmiştir.

1. Geçmiş Deneyimlerin Kişisel Gelişim Üzerindeki Etkisi: Çocuklukta yaşanan deneyimlerin ve aile içi dinamiklerin kişinin kendi ebeveynlik tarzını nasıl şekillendirdiğini sormaktadır. Çalışmada yer alan bu soru; Yaşam Seyri Teorisi'nin bireyin geçmiş deneyimlerinin kişisel gelişim üzerindeki etkisini inceleyen anahtar kavramıyla doğrudan ilişkilidir.
2. Aile İçi İlişkilerin Rollerini: Çocukluk deneyimlerinin yetişkinlikteki ebeveynlik tutumlarına etkisi üzerine odaklanır. Çalışmada yer alan bu soru; aile içi ilişkilerin bireyin davranış ve tutumlarını nasıl şekillendirdiğine dair teorisinin vurguladığı bir başka önemli kavramdır.
3. Geçmişten Geleceğe Aktarım: Bireyin hangi çocukluk deneyimlerini gelecek nesillere aktarmak veya aktarmamak istediğini sorar ve bu kararların nedenlerini araştırır. Çalışmada yer alan bu soru; Yaşam Seyri Teorisi'nin geçmiş deneyimlerin gelecek nesillere nasıl aktarıldığını ele alan kavramıyla uyumludur.
4. Sosyal ve Kültürel Faktörlerin Etkisi: Ebeveynlik stiline üzerindeki sosyal ve kültürel etkileri incelemektedir. Çalışmada yer alan bu soru; Yaşam Seyri Teorisi'nde, bireyin gelişimini etkileyen çevresel ve kültürel faktörlerin rolü önemli bir tema olarak ele alınır.
5. Kültürel Etkileşim ve Seçim: Ebeveynliğe yaklaşırken kişinin kültürel arka planından hangi öğeleri bilinçli olarak dahil ettiğini veya hariç tuttuğunu sormaktadır. Çalışmada yer alan bu soru; teorisinin sosyal ve kültürel faktörlerin bireysel davranışlar ve tercihler üzerindeki etkisine dair kavramlarıyla ilişkilidir.

1.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. İçerik analizi verilerin kavramsallaştırılmasını ve temalar aracılığıyla kavramlar arasındaki anlamlı ilişkilerin

ortaya çıkarılmasını amaçlar (Vaismoradi vd., 2016). Bu süreçte araştırma sorularına bağlı olarak hem tümevarım hem de tümdengelim analiz yöntemleri entegre edilmiştir. Analiz, üç ana aşamadan oluşur: hazırlık, düzenleme ve raporlama (Elo ve Kyngäs, 2008). Hazırlık aşamasında tamamlanan görüşmelerden elde edilen notlar metin olarak bilgisayara aktarılmış ve katılımcılara anonim kodlar (örn. k1, k2) atanmıştır. Tümdengelim sürecinde ise her bir araştırma alt problemi bir tema olarak kabul edilmiş ve analize başlamadan önce bu temalar için kullanılacak içerikler belirlenmiştir.

Düzenleme aşamasında tüm araştırmacılar ortak oturumlar düzenleyerek verileri kelime ve kavramlara indirgeyip özetlemişler, ardından yapılan kodlamaları gözden geçirerek fikir birliğine varmışlardır. Bu süreçte katılımcı görüşlerinden elde edilen ortak kelime ve kavramlar sentezlenerek araştırmanın genel temalarıyla uyumlu alt temalar oluşturulmuştur. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre tümevarımcı yaklaşımda temel amaç verilerden yola çıkarak, kodlamaları açıklayabilecek kavramlar ve ilişkileri belirlemektir. Sonuç olarak düzenleme aşaması tamamlandıktan sonra, araştırma temaları, kategorileri ve kodları içeren tablolar raporlama aşamasında bulgular bölümünde detaylıca sunulmuştur.

Araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için izlenen prosedürler detaylı bir şekilde ele alınmıştır. İlk olarak araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla katılımcıların seçiminden bulguların raporlanmasına kadar olan süreç ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. İkinci olarak tüm araştırmacıların katıldığı ortak oturumlarda temalar, kategoriler ve kodlar üzerine tartışmalar yapılarak bu öğeler oluşturulmuştur. Ayrıca tema, kategori ve kodlar iki uzmana sunulmuş, bu uzmanların kategorileri ve kodları uygun temalar altında sınıflandırmaları istenmiştir. Uzmanların görüş birliği ve ayrılıkları Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen formül kullanılarak (Güvenilirlik = anlaşma/anlaşma + anlaşmazlık X 100) hesaplanmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum %85 olarak bulunmuştur. Son olarak araştırma bulguları katılımcı alıntılarıyla desteklenerek sunulmuştur, böylece verilerin doğruluğu ve yorumların temellendirilmesi sağlanmıştır. Bu yöntemler çalışmanın metodolojik bütünlüğünü ve sonuçlarının güvenilirliğini güçlendirmiştir.

2. Bulgular

Bu araştırma, anne ve babaların çocukluk dönemlerindeki deneyimlerinin, onların mevcut ebeveynlik tutum ve davranışları üzerindeki etkisini yaşam seyri perspektifinden ele almaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda her bir görüşme sorusuna ait veriler ayrı olacak şekilde tema, kategori ve kodlara ayrılarak tablolar şeklinde verilmiştir. Bu şekilde bir yapılandırma, araştırmanın verilerini detaylı şekilde inceleme olanağı sunmaktadır.

Tablo 2. Ebeveynlik Yaklaşımlarına Çocukluk Deneyimlerinin Etkisi

Görüşme sorusu	Tema	Kategori	Kod	n	Katılımcı İfadeleri
Çocukluğunuzda ebeveynlerinizin sergilediği davranışlar	Duygusal	Duygusal Yansımalar	Duygusal zorluklar	10	"Bazen üzüldüğüm oluyor, kendimde annemi gördüğümde hemen engel olmaya çalışıyorum; bu durumlar duygusal olarak beni çok etkiliyor." (k2), "Babamın yokluğu, bana hep bir eksiklik ve üzüntü olarak yansdı, bu da
	Etkileşim ve Yansımalar				

				<i>zaman zaman evime ve aile hayatıma da yansıyor””(k5)</i>
	Olumlu Duygusal Etki	Pozitif çocukluk deneyimleri	8	<i>“Sevgi ve huzur içinde büyüdüm, bu pozitif duyguları kendi ailemde de devam ettirmeye çalışıyorum.” (k7), “Annem ve babam çok anlayışlı insanlar, birbirini çok seviyorlar; bende sevgi ve saygı çerçevesinde olan bir ailede büyüdüm ve bu yaklaşımı kendi eşim ve çocuğuma da yansıtmaya çalışıyorum.” (k9)</i>
Ebeveynlik Stilleri	Baskıcı/Engelleyici Tutum	Baskıcı ebeveynlik	5	<i>“Çocukluğumda baskıcı bir tutumla yetiştirildim, bu baskıcı tutumum olumsuz yanlara sebep oldu; şimdi bu stilin aksine daha özgür bir yaklaşım sergilemeye çalışıyorum.”(k12), “Babam çok kuralcı bir insandı, her şeyi sorgulardı; bu yüzden ben çocuğuma karşı yaşadığım bu şeylerden ötürü öyle bir yaklaşımda bulunmamaya çalışıyorum.” (k14)</i>
	Koruyucu/Kapsayıcı Tutum	Koruyucu ebeveynlik	6	<i>“Aşırı olmasa da koruyucu bir aile yapısı ile yetiştirildim; bu yapı kanımda var ve şu anda bir ebeveyn olarak bende de bu yönde bir tutum gelişmesine yol açmış olabilir.” (k21), “Ailem bana çok düşküncüydü, beni her konuda koruma içerisindediler; bu yaklaşımı kendi çocuğuma da yansıtıyorum, elimizden geldiğince onu korumaya çalışıyoruz.”(k17)</i>

Tablo 2’de “Duygusal Etkileşim ve Yansıma” ve “Ebeveynlik Stilleri” temaları altında bireylerin aile içindeki duygusal deneyimleri ve ebeveynlik yaklaşımları ele alınmaktadır. İlk tema duygusal yansıma kategorisinde, bireylerin yaşadıkları duygusal zorluklar kodunda örnek ifadelerle sunulmaktadır. İfadelerde bireylerin ailelerinden aldıkları duygusal mirasın kişisel yaşamlarını nasıl etkilediği yansıtılmıştır. Olumlu duygusal etki kategorisinde ise bireylerin pozitif çocukluk deneyimleri kodunda, ailedeki sevgi ve huzurun bireylerin kendi ailelerine nasıl aktarıldığı vurgulanmıştır.

“Ebeveynlik Stilleri” teması ise baskıcı/engelleyici tutum ve koruyucu/kapsayıcı tutum kategorilerine ayrılmaktadır. Aşırı otoriter ebeveynlik kategorisinde, bireylerin çocukluklarında maruz kaldıkları baskıcı tutumlar ve örnek ifadeler verilmektedir, bu tutumların bireylerin kendi ebeveynlik yaklaşımlarına etkileri tartışılmıştır. Koruyucu ebeveynlik kategorisinde ise koruyucu

ebeveynliğin bireyler üzerindeki etkileri, bireylerin kendi çocuklarına bu tutumu nasıl yansıttıkları örneklerle belirtilmiştir.

Tablo 3. Çocukluk Deneyimlerinin Yetişkin Ebeveynlik Pratiklerine Etkileri

Görüşme sorusu	Tema	Kategori	Kod	n	Katılımcı İfadeleri
Çocukluğunuzdan hangi deneyimlerin, bugünkü ebeveynlik tutum ve davranışlarınıza doğrudan etki ettiğini düşünüyorsunuz ve bu etkileri nasıl açıklarsınız?	Duygusal ve Davranışsal Miras	Pozitif Duygusal Miras	Sevgi ve destek	10	“Çocukluğumda yaşadığım saygı ve sevgi dolu ortam, beni daha ileriye dönük, olumlu adımlar atacak şekilde etkiledi. Aynı sevgi ve saygıyı kendi çocuğuma da göstermeye özen gösteriyorum.” (k14), “Anne babamızın desteğini her zaman hissettiğim için, çocuğum doğduğunda ona güvenli bir bağlanma sunmak adına elimden geleni yapıyorum, bu benim ebeveynlik tutumumda belirleyici bir faktör oldu.” (k12)
		Negatif Duygusal Miras	Baskı ve ihmal	8	“Babamın baskın olması benim çocukluğumda sürekli bir korku içinde büyümeme neden oldu, bu deneyimlerim yüzünden kendi çocuğumda da korkular oluşmasını engellemek için bilinçli çaba sarf ediyorum.” (k1), “Babamın bilinçli, annemin ise elinden gelmeyen sebeplerden ötürü beni ihmal etmesi, çocuklarımın üzerinde orantılı ve dengeli bir şekilde durmamı sağlıyor, onların ihmal edildiğini hissetmemeleri için özen gösteriyorum.” (k18)
	Ebeveynlik Modelleri	Demokratik Yaklaşımlar	Özgürlük ve hoşgörü	7	“Kati ve otoriter olmayan bir aile ortamında yetiştim, bu ortam bana ileride kendi çocuğuma saygı, sevilme ve değer görme gibi olumlu yaklaşımları rahatlıkla aktarmamı sağladı. Bu değerlerin çocuğum üzerinde de olumlu etkilerini gözlemliyorum.” (k5), “Ailem beni asla kısıtlamaz ve zorlamazdı, sevdiğim şeyleri yapmam için bana her zaman destek oldular. Ben de çocuğumun ilgi duyduğu şeyleri keşfetmesi ve onları yapabilmesi için gereken ortamı sağlamaya çalışıyorum.” (k14)
		Otoriter Yaklaşımlardan Kaçınma	Eski modellerden sapma	5	“Çocukluğumda otoriter bir ebeveynlik modeli ile büyütüldüm, ancak şimdi çocuğuma karşı demokratik bir ebeveynlik modeli sergilemeye özen gösteriyorum. Bu modeli benimsememdeki temel sebep, çocuğumun kendini daha özgür ve değerli hissetmesini sağlamak istememdir.” (k10), “Babam her ne kadar sinirli bir kişilikte olsa da cömert bir insandı ve çocuklarından hiçbir şeyi esirgemezdi. Ben de bu yönlerini model alarak, çocuğuma karşı hem sabırlı hem de cömert bir yaklaşım sergiliyorum.” (k11)

Tablo 3’te “Duygusal ve Davranışsal Miras” ve “Ebeveynlik Modelleri” temalarında, ailelerin çocuklarına geçirdiği duygusal ve davranışsal etkileri ve benimsenen ebeveynlik modelleri verilmektedir. Duygusal ve davranışsal miras teması altında, pozitif duygusal miras kategorisinde, bireylerin ailelerinden aldıkları sevgi ve desteğin nasıl pozitif bir ebeveynlik tutumuna dönüştüğü örnek ifadelerle anlatılmaktadır. Negatif duygusal miras kategorisinde ise bireylerin çocukluklarında yaşadıkları baskı ve ihmalin, kendi ebeveynlik pratiklerine nasıl etki ettiği üzerinde durulmaktadır.

Ebeveynlik modelleri temasında, demokratik yaklaşımlar kategorisinde özgürlük ve hoşgörü kodu verilmiştir. Bu kategori katı olmayan aile ortamlarının çocuklara nasıl olumlu değerler aktardığını ve bu değerlerin çocuklar üzerindeki etkilerini örneklerle açıklamaktadır. Otoriter yaklaşımlardan kaçınma kategorisinde ise eski modellerden sapma kodu ile çocukluklarında

yaşanan otoriter ebeveynlik modellerinden uzaklaşarak daha özgür ve değerli hissettiren yaklaşımların benimsendiği vurgulanmaktadır.

Tablo 4. Çocukluk Deneyimlerinin Gelecek Nesillere Aktarımı

Görüşme sorusu	Tema	Kategori	Kod	n	Katılımcı İfadeleri
Çocukluğunuzda yaşadığınız hangi deneyimleri gelecek nesillere aktarmak veya aktarmamak istiyorsunuz ve bunun nedenlerini nasıl açıklarsınız?	Pozitif Deneyimlerin Aktarımı	Kültürel ve Sosyal Değerler	Mahalle ve aile kültürü	3	“Çocukluğumda mahalle kültürünün getirdiği sıcak ilişkileri ve güvenli ortamları çok severdim. Bu deneyimlerin çocuklara sağladığı faydaları gelecek nesillere aktarmak istiyorum.” (k2), “Geniş aile bağlarımız ve akrabalarla olan ilişkilerimiz bana güç verdi, çocuklarımın da benzer bir ortamda büyümesini sağlamak istiyorum.” (k22)
		Aile Desteği ve Bağları	Aile desteği	6	“Ailemin beni desteklemesi ve özgüvenle yetiştirmesi, hayatta başarılı olmama yardımcı oldu. Bu pozitif yaklaşımı kendi çocuklarıma da aktarmayı çok istiyorum.” (k4) “Aile desteğinin çocukların gelişimindeki rolü büyük, bu yüzden kendi çocuğumun da benim yaşadığım gibi destekleyici bir aile ortamında büyümesini sağlamak istiyorum.” (k6)
	Negatif Deneyimlerin Reddi	Aşırı Kontrol ve Baskı	Kontrolcü tutum	4	“Babamın aşırı kontrolcü ve baskıcı tutumu çocukluğumda üzerimde büyük bir baskı oluşturdu. Bu deneyimlerin çocuğuma yansımaları kesinlikle istemiyorum.” (k9), “Kontrolcü ebeveynlikten kaçınarak çocuğumun kendi kararlarını özgürce alabilmesi için ona alan açmayı hedefliyorum.” (k15)
		Ekonomik ve Sosyal Sıkıntılar	Gelişmiş şehirde yaşam	2	“Gelişmemiş bir şehirde büyümenin getirdiği sınırlı imkanlarla karşılaştım. Çocuklarımın daha iyi eğitim ve yaşam imkanlarına sahip olmasını sağlamak için gelişmiş bir yerde yaşamalarını istiyorum.” (k14), “Çocukluğumun geçtiği küçük ve imkanları sınırlı şehirdeki zorlukları biliyorum, bu yüzden çocuklarımın büyük ve olanakları geniş bir şehirde büyümesini tercih ederim.” (k23)

Tablo 4’te “Pozitif Deneyimlerin Aktarımı” ve “Negatif Deneyimlerin Reddi” temaları işlenerek, bireylerin kendi çocuklarına aktarmak istedikleri pozitif deneyimler ve kaçınmak istedikleri negatif deneyimleri detaylandırılmaktadır. Pozitif deneyimlerin aktarımı teması altında, kültürel

ve sosyal değerler kategorisinde yer alan mahalle ve aile kültürü kodu, çocukluk döneminde yaşanan sıcak ilişkilerin ve güvenli ortamların çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini ve bu deneyimlerin gelecek nesillere aktarılma arzusunu vurgulamaktadır. Aile desteği ve bağları kategorisinde ise, aile desteği kodu ele alınmış; aile desteğinin çocukların gelişiminde ne kadar önemli olduğu ve bireylerin bu pozitif yaklaşımı kendi çocuklarına aktarma isteği örnek ifadelerle açıklanmıştır.

Negatif deneyimlerin reddi teması, aşırı kontrol ve baskı kategorisi altında, kontrolcü tutum kodu ile ele alınmaktadır. Bireylerin çocukluklarında yaşadıkları kontrolcü ve baskıcı tutumların olumsuz etkileri ve bu deneyimlerin çocuklarına yansıtılmaması için gösterilen çabalar anlatılmaktadır. Ekonomik ve sosyal sıkıntılar kategorisinde ise gelişmemiş şehirde yaşam kodu, gelişmemiş şehirlerdeki sınırlı imkanlar ve bireylerin çocuklarının daha iyi eğitim ve yaşam imkanlarına sahip olması için gösterdikleri tercihler dile getirilmektedir.

Tablo 5. Sosyal ve Kültürel Faktörlerin Ebeveynlik Stiline Etkisi

Görüşme sorusu	Tema	Kategori	Kod	n	Katılımcı İfadeleri
Sizin ebeveynlik staliniz üzerinde sosyal ve kültürel faktörlerin ne derecede etkili olduğunu düşünüyorsunuz ve bu etkileri nasıl açıklarsınız?	Sosyal ve Kültürel Etkiler	Kültürel Mirasın Etkisi	Kültürel etki	5	<i>“Doğduğum ve büyüdüğüm kültür beni çok etkilemişti, bundan memnunum da. Çocuklarıma çok yansıtılmaya çalışıyorum.” (k4), “Ben doğu kültüründe büyüdüm, evet istesen de istemesen de kendi kültüründen esintileri taşıyorum ama olabildiğince dengede tutmaya çalışıyorum.” (k9)</i>
		Toplumsal Normlar ve Beklentiler	Toplumsal etkiler	4	<i>“Toplumsal normlar, aile, akraba, arkadaş ve diğer yaşadığımız coğrafyanın getirdiği etkilerin insanların ebeveynlik rolleri üzerinde doğrudan etkisi vardır.” (k17), “Bizim yaşantımız çocuğumuzun da yaşamını etkiliyor. Nasıl bir çevrede ne şekilde yaşıyorsak zamanın getirdikleriyle birlikte çocuğumuzu da o şekilde büyütüyoruz.” (k16)</i>
	Ebeveynlik Stilleri ve Yaklaşımları	Demokratik ve Açık Eğitim	Demokratik ebeveynlik	3	<i>“Demokratik ebeveynlik stili ile yetişen çocuklar kendi kendilerine yetebilen, duygularını yönetebilen, fikirlerini özgürce dile getirmekten çekinmeyen, sorumluluk bilinci ve özsaygısı yüksek kişiler olacağını düşünüyorum.” (k21), “Eğer kendi kültürüme göre gitsem çocuklarıma kapalı bir kutu gibi yetiştirirdim ama olabildiğince onları demokratik, açık topluma uyacak şekilde yetiştiriyorum.” (k3)</i>
		Kısıtlayıcı ve Koruyucu Yaklaşımlar	Korumacı ve kısıtlayıcı	2	<i>“Ataerkil toplumda babanın eve erkeksi baskısı, çocuklara olan ilgisizliği ve eşine uyguladığı şiddet benim ebeveynlik serüvenimde tam tersi bir ebeveyn olmaya çalışırken bocalamama sebep oldu.” (k9), “Korumacı ebeveynlik stili çocuğumu olumsuz etkilediği için bu tutumu değiştirmeye çalışıyorum.” (k1)</i>

Tablo 5’te “Sosyal ve Kültürel Etkiler” ve “Ebeveynlik Stilleri ve Yaklaşımları” temaları ele alınarak, toplumsal ve kültürel etkilerin ebeveynlik üzerindeki rolü ve benimsenen ebeveynlik yaklaşımları incelenmektedir. Sosyal ve kültürel etkiler teması altında, kültürel mirasın etkisi kategorisi, kültürel etki kodu ile işlenmektedir. Bu kategoride bireylerin kendi büyüdükleri kültürün kişisel etkileri ve çocuklarına bu kültürel değerleri nasıl aktarmaya çalıştıkları üzerinde durulmaktadır. Toplumsal normlar ve beklentiler kategorisinde, toplumsal etkiler kodu ele alınmış; toplumsal normların ve çevresel faktörlerin ebeveynlik rolleri üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

Ebeveynlik stilleri ve yaklaşımları temasında, demokratik ve açık eğitim kategorisi, demokratik ebeveynlik kodu ile temsil edilmektedir. Bu kategori demokratik ebeveynlik stiline çocukların gelişimine olan pozitif katkıları ve bu yaklaşımın çocuklarda özgüven ve sorumluluk bilinci gibi özelliklerin gelişimini nasıl desteklediğini vurgulamaktadır. Kısıtlayıcı ve koruyucu yaklaşımlar kategorisinde, korumacı ve kısıtlayıcı kodu ise ataerkil toplum yapısının baskıcı etkileri ve korumacı ebeveynlik stiline çocuklar üzerindeki olumsuz sonuçları üzerinde durmaktadır ve bireylerin bu tutumları nasıl değiştirmeye çalıştıklarını anlatır.

Tablo 6. Çocuk Yetiştirme Sürecinde Kültürel ve Toplumsal Unsurların Kullanımı

Görüşme sorusu	Tema	Kategori	Kod	n	Katılımcı İfadeleri
Çocuk yetiştirirken, kendi kültürel arka planınızdan ve toplumunuzdan hangi öğeleri bilinçli olarak dahil ediyorsunuz veya dışarıda bırakıyorsunuz?	Kültürel Unsurların Dahil Edilmesi	Pozitif Kültürel Değerler	Saygı ve ahlak	6	“Saygı, sevgi, ahlak ve örf geleneklerimi çocuklarıma aktarıyorum çünkü bunlar toplumumuzun temel taşlarıdır ve çocuklarımda da bu değerleri benimsemesini istiyorum.” (k10), “Sevgi, saygı ve aidiyet duygusu gibi değerleri bilinçli olarak çocuklarımda yaşamına entegre ediyorum çünkü bu değerler toplumsal yaşamın bir parçasıdır ve bireyin sosyal uyumunu kolaylaştırır.” (k4)
		Toplumsal Bağların Güçlendirilmesi	Toplumsal bağlar	5	“Toplumsal yaşantımızın temel yapısını oluşturan daha huzurlu, mutlu bir dünya, toplum oluşturmak ve birey için milli, manevi ve evrensel değerlerin farkına varan kaliteli insan yetiştirmek istiyorum, bu yüzden bu değerleri ailemize kazandırmaya çalışıyorum.” (k13), “Geniş aileyi karıştırmamaya çalışıyorum ama kendi aile meselelerimizde akrabalarımızın da desteğini alıyorum, bu bağları güçlendiriyor.” (k6)
	Kültürel Unsurların Dışarıda Bırakılması	Olumsuz Kültürel Pratikler	Baskı ve kısıtlamalar	5	“Baskılardan kurtarmak istiyorum, kültürel zorunlulukları yok sayıyorum çünkü çocuğumun özgür ve özgüvenli bir birey olarak yetişmesini istiyorum.” (k15), “Sınırlayıcı ve insan hak özgürlüklerine aykırı her türlü öğeyi

dışarıda tutuyorum. Bir kültüre veya topluma dayalı dar kalıba sığdırılmış bir insan olmasından ziyade bir dünya vatandaşı olması yolunda her öğeyi destekliyorum.”(k18)

Tablo 6’da “Kültürel Unsurların Dahil Edilmesi” ve “Kültürel Unsurların Dışarıda Bırakılması” temaları, bireylerin çocuklarına aktarmak istedikleri kültürel değerler ve kaçındıkları olumsuz kültürel pratikler üzerine odaklanmaktadır. Kültürel unsurların dahil edilmesi teması altında, pozitif kültürel değerler kategorisi, saygı ve ahlak kodu işlenmektedir. Bu kategoride toplumsal değerlerin ve örf geleneklerin çocuklar üzerindeki olumlu etkileri ve bu değerlerin nasıl bilinçli bir şekilde yaşama entegre edildiği örnek ifadelerle anlatılmaktadır. Toplumsal bağların güçlendirilmesi kategorisinde ise toplumsal bağlar kodu ile, geniş aile ve akrabalar arası ilişkilerin güçlendirilmesinin önemi ve bu bağların bireyin sosyal ve manevi gelişimine katkısı vurgulanmaktadır.

Kültürel unsurların dışarıda bırakılması temasında, olumsuz kültürel pratikler kategorisi ile baskı ve kısıtlamalar kodu ele alınmaktadır. Bu kategori çocukların özgürlüklerini kısıtlayan ve bireyin kişisel gelişimine zarar verebilecek kültürel zorunlulukların reddedilmesini, çocukların daha özgür ve özgüvenli bireyler olarak yetiştirilmesi hedefini örneklerle açıklamaktadır. Bu yaklaşım çocukların dar kalıplara sığdırılmadan, evrensel değerlerle donatılarak yetiştirilmesini desteklemektedir.

3. Tartışma

Bu araştırmanın amacı anne-babaların çocukluk deneyimlerinin mevcut ebeveynlik tutum ve davranışlarına etkisini yaşam seyri teorisi perspektifinden incelemektir. Araştırma bulguları, çocukluk deneyimlerinin yetişkinlikteki ebeveynlik tarzlarını büyük ölçüde şekillendirdiğini göstermektedir. Çocuklukta yaşanan olumsuz duygusal deneyimlerin, bazı katılımcıların daha bilinçli ve özgür ebeveynlik yaklaşımlarını benimsemelerine neden olduğu görülmüştür. Buna karşılık, olumlu çocukluk anıları, katılımcıların kendi ailelerinde bu pozitif atmosferi sürdürme eğilimini güçlendirmiştir. Aşırı otoriter ebeveynlik tarzlarına maruz kalan bireyler, kendi ebeveynliklerinde daha az kısıtlayıcı olmayı tercih ederken, koruyucu bir aile ortamında büyüyenler ise bu tutumu kendi çocuklarına aktarma eğiliminde olmuşlardır (Tablo 2’ye bkz.). Bu çalışmanın bulguları, literatürdeki benzer çalışmalarla uyum göstermektedir. Anneler üzerinde yapılan bir araştırmada, annelerin olumsuz çocukluk deneyimlerinin, kendi çocukları üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğu ve bu deneyimlerin uzun vadeli etkiler yaratarak ebeveynliklerine de yansıdığı belirlenmiştir (Stepleton vd., 2018). Bir başka sistematik literatür çalışması ise bireylerin çocukluk deneyimlerinin, ebeveynlik davranışları ve nesiller arası aktarım süreci üzerindeki etkilerine odaklanmıştır (Sakti vd., 2023). Ayrıca başka bir araştırma, ebeveynlerin psikolojik esnekliği ile çocuklarının psikolojik esnekliği arasındaki ilişkinin, ebeveynlik stilleri aracılığıyla önemli ölçüde etkilendiğini ortaya koymuştur (An ve Zhang, 2023). Çalışmanın bu bulguları neticesinde ebeveynlerin çocukluk deneyimlerinin, ebeveynlik stilleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu ve bu etkilerin nesiller arası aktarım potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Çalışmada sevgi ve destekle büyüdüklerini dile getiren katılımcılar, bu olumlu duyguları kendi çocuklarına aktarma eğiliminde olduklarını belirtmiş ve bu durum onların daha destekleyici ve güven veren bir ebeveynlik stili benimsemelerine olanak tanımıştır. Öte yandan baskı ve ihmal altında büyüyen katılımcılar, bu olumsuz deneyimlerin kendi çocuklarına yansımaları engellemek için bilinçli bir çaba gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar ebeveynlik modelleri bağlamında, demokratik yaklaşımlar benimseyerek çocuklarını özgürlük ve hoşgörü ile yetiştirmeye çalıştıklarını, otoriter yaklaşımlardan kaçındıklarını ve geleneksel modellere meydan okuduklarını vurgulamışlardır (Tablo 3’e bkz.). Putallaz vd. (1998) tarafından yapılan araştırmalara göre birçok ebeveyn, kendi çocukluklarında aldıkları ebeveynlik stratejilerini kendi ebeveynliklerinde kullanma eğilimindedir. Chen ve Kaplan (2001) gibi araştırmacılar, ebeveynlik

tarzlarının nesilden nesile sürekliliğinin yüksek olduğunu göstermesine rağmen otoriter veya izin verici ebeveynlik yaklaşımlarının nesiller arası aktarımı üzerine sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır (Lawal vd., 2021). Hindistan’da iki nesil arasında yapılan bir araştırmada, sıcak ve destekleyici ebeveynlik tutumlarının nesiller arası aktarıldığı, ancak dış sosyal destekle yürütülen sert ebeveynlik tarzlarının terk edilmeye çalışıldığı belirlenmiştir (Sekaran vd., 2021). Ayrıca üç kuşak boyunca ebeveynlik stillerinin aktarımını inceleyen bir çalışmada, ilgili ve koruyucu ebeveynlik stillerinin nesiller arası aktarımının, ebeveynlerin depresif durumları ve sosyal destek alma durumları ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Abraham vd., 2021). Çalışmanın bu bulguları neticesinde çocukluk deneyimlerinin yetişkinlerin ebeveynlik stillerini şekillendirmede derin ve kalıcı etkiler yarattığı söylenebilir.

Çalışmada yer alan katılımcılar, çocukluklarında yaşadıkları mahalle kültürünün sıcak ilişkilerini ve aile bağlarının sağladığı desteği gelecek nesillere aktarmak istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların üzerinde durduğu bu husus, olumlu sosyal ve kültürel değerlerin çocukların gelişimine olan katkısını vurgulamaktadır. Katılımcılar ayrıca aşırı kontrol ve baskı gibi olumsuz çocukluk deneyimlerini çocuklarına yansıtmamaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Ekonomik ve sosyal sıkıntılar bağlamında gelişmemiş bir şehirde yaşamının zorluklarını dile getiren katılımcılar, çocuklarının daha iyi eğitim ve yaşam olanaklarına sahip olması için gelişmiş yerlerde yaşamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4’e bkz.). Literatürde, değerlerin nesiller arası aktarımında aile ve aile içi ilişkilerin önemi vurgulanmaktadır (Min vd., 2012). Aile ilişkileri ve dinamikleri, ailenin içinde bulunduğu sosyal bağlarla birlikte değer aktarımında önemli bir aracı rol oynamakla birlikte değerlerin aktarımı karmaşık, çift yönlü ve seçici olabilmektedir (Ranieri ve Barni, 2012). Ahlaki değerlerin aktarımında ailenin rolünü inceleyen bir araştırmada, öğrencilerin ahlak anlayışları ile ailelerinin sosyal ve kültürel değerleri arasında yüksek derecede uyum tespit edilmiştir (Smajović vd., 2023). Aile bağlarının güçlü olduğu durumlarda, ebeveynlerin çocuklarına değer aktarımının etkili olduğu kaçınılmazdır (Akyol, 2020). Netice olarak çalışmanın bu bulguları çocukluk deneyimlerinin, ebeveynlerin gelecek nesillere aktarmak istedikleri değerler ve tutumlar üzerinde derin bir etkiye sahip olduğunu gösterebilir.

Ebeveynler kendilerini etkileyen kültürel miras ve toplumsal normların ebeveynlik yaklaşımları üzerinde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Katılımcılar büyüdüğü kültürlerin etkilerini taşıdıklarını, ancak çocuklarına bu kültürü dengeli bir şekilde yansıtmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda çevresel faktörler ve yaşadıkları coğrafyanın ebeveynlik rollerini doğrudan etkilediğini dile getirmişlerdir. Demokratik ebeveynlik tutumlarını ve açık eğitim yöntemlerini benimseyen katılımcılar, çocuklarını özgür ve sorumlu bireyler olarak yetiştirmeye çalışırken, korumacı ve kısıtlayıcı tutumların olumsuz etkilerini fark ettikleri için bu tutumları değiştirmeye çaba göstermektedirler (Tablo 5’e bkz.). Modern dünyada teknolojinin gelişimiyle birlikte değişen ebeveynlik rolleri ve stillerinin çocukların ahlaki gelişimi üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırma, disiplinli fakat sevgi dolu ebeveynlik tarzlarının, değer aktarımında ve çocukların ahlaki gelişiminde önemli bir rol oynadığını bulmuştur (Tan ve Yasin, 2020). İtalya’da 325 aile ile yapılan bir başka çalışmada, özellikle babaların çocukların gelişimine daha açık olduğu ve çocukların kendini geliştirme değerlerini daha çok savundukları tespit edilmiştir (Barni vd., 2017). Ayrıca üç kuşaktan oluşan aileler üzerinde yapılan bir araştırma, gençlerin ideolojilerinin zamanla kendi ebeveynlerine benzemeyebileceğini, ancak ebeveynlerin çocuklarının yetişkinlik dönemlerindeki ideolojik tutumlarını etkileme gücüne sahip olduğunu ve gençlerin de ebeveynlerinin tutumları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (Glass vd., 1986). Meksika’da farklı etnik kökenden ailelerle yapılan bir çalışmada, Meksika kökenli ebeveynlerin otoriter ebeveynlik tutumlarını daha çok benimsedikleri ve bu durumun ailelerin içinde bulunduğu ekolojik bağlamdan kaynaklandığı düşünülmüştür (Varela vd., 2004). Etnik kökenlere göre değişen sosyal ağların ebeveynlik üzerindeki etkisini inceleyen bir diğer araştırma, sosyal ağların ebeveynlik uygulamalarında yadsınamaz bir etkiye sahip olduğunu, ancak aile içi duygusal desteğin ebeveynlik uygulamalarıyla daha tutarlı bir ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur

(MacPhee vd., 1996). Çalışmanın bu bulguları, ebeveynlerin sosyal ve kültürel çevrelerinin, ebeveynlik stilleri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Anne ve babalar saygı, sevgi ve ahlak gibi temel toplumsal değerleri çocuklarına aktarmak istediklerini belirtmekte ve bu değerlerin toplumsal yaşamın bir parçası olduğunu, bireyin sosyal uyumunu kolaylaştırdığını vurgulamaktadırlar. Katılımcılar geniş aile ve akrabalarla olan ilişkilerin önemini kabul etmekte ve bu bağları güçlendirmek amacıyla bu ilişkileri desteklediklerini ifade etmektedirler. Ancak baskı ve kısıtlamalar gibi olumsuz kültürel pratikleri çocuklarının yaşamından çıkarmayı tercih ettiklerini, bunun da çocuklarının özgür ve özgüvenli bireyler olarak yetişmesini sağlamak için bilinçli bir seçim olduğunu belirtmektedirler (Tablo 6'ya bkz.). Türk baba ve oğulları arasında yapılan bir çalışmada, kolektivist değerlerin bireyselci değerlere kıyasla daha fazla aktarıldığı, bunun da toplumsal uyum ve grup devamlılığını destekleyen kültürel normların bir yansıması olduğu gösterilmiştir (Schöpflug, 2001). Nesiller arası değer aktarımını inceleyen başka bir çalışmada ailelerin meslekleriyle ilişkilendirdikleri değerlerin çocuklarına aktarımının daha etkili olduğu bulunmuştur (Kupangwa vd., 2023a). Geniş ailelerin sahip olduğu ve işlettiği şirketlerde, ailelerin önem verdikleri değerleri savundukları ve bu değerlerin nesiller arası aktarımının, aile kimliklerinin oluşturulmasında ve aile şirketlerinin ömürlerine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir (Kupangwa vd., 2023b). Farklı kültürel arka planlara sahip annelerin ebeveynlik stillerine etki eden faktörlerin incelendiği bir araştırmada ise, otoriter ebeveynlik uygulamalarının stres ile arttığı, ancak sosyal destek ile azaldığı; bunun yanı sıra annelerin ebeveynlik uygulamalarının, yaşadıkları ülke ile doğrudan bir bağlantı kurmanın zor olduğu sonucuna varılmıştır (Su ve Hynie, 2011). Çalışmanın bu bulguları, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken kültürel unsurları nasıl ele aldıklarını ve toplumsal değerler ile bireysel özgürlükler arasında nasıl bir denge kurmaya çalıştıklarını göstermektedir.

Yukarıda sunulan çalışmanın sonuçları ve sonuçlara ilişkin tartışmalar göz önüne alındığında yaşam seyri teorisi, bireylerin yaşam deneyimlerinin zaman içinde nasıl biriktiğini ve bu deneyimlerin kişisel gelişim üzerinde uzun vadeli etkiler yarattığını inceleyen bir çerçevedir (Elder, 1998). Yaşam seyri teorisi bireyin çocukluk deneyimlerinin, yetişkinlikteki ebeveynlik tarzlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını ve bu tarzların gelecek nesillere nasıl aktarılabilirliğini vurgulamaktadır (Elder ve Giele, 2009). Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında çocuklukta yaşanan deneyimlerin, yetişkin ebeveynlerin davranışlarını olumlu veya olumsuz yönden derinden etkilediği görülmektedir. Özellikle çocukluk döneminde yaşanan baskıcı ebeveyn tutumlarına maruz kalan bireylerin, yetişkinliklerinde daha az kısıtlayıcı ebeveynlik stilini benimseme eğiliminin, yaşam seyri teorisinin “dönemsel etki” kavramıyla örtüştüğü söylenebilir. Dönemsel etki kavramı, bireylerin geçmiş deneyimlerinin gelecekteki davranış ve tutumlarını nasıl şekillendirebileceğini açıklar (Caspi ve Moffitt, 1993). Çalışmanın bu bulgusu yaşam seyri teorisinin, bireyin geçmiş deneyimlerinin etkisini vurgulayan temel açıklamalarından biridir.

Ayrıca olumlu çocukluk anılarının ebeveynlerin kendi ailelerinde bu pozitif atmosferi sürdürme eğilimini güçlendirmesi, “gelişim yolları” kavramı ile uyumludur. Gelişim yolları kavramı bireylerin yaşam yollarının, karşılaştıkları deneyimler tarafından nasıl şekillendirildiğini ve bireylerin yaşam deneyimlerin bireyin gelecekteki seçimleri ve davranışları üzerinde nasıl etkili olabileceğini vurgular (Shanahan, 2000; Cuconato vd., 2016). Yaşam Seyri Teorisi aynı zamanda deneyimlerin nesiller arası nasıl aktarıldığını da inceler, böylece çocukluk deneyimlerinin ebeveynlik stilleri üzerindeki belirleyici etkisinin yanı sıra bu etkilerin çocuklara nasıl geçtiğini de anlamamızı sağlayabilir (Bengtson, 2017). Sonuç olarak yaşam seyri teorisinin anahtar kavramları (Elder vd., 2003), çocukluk deneyimlerinin yetişkin ebeveynlik stillerini ve bu stillerin nesiller arası aktarımını derinlemesine anlamamız için güçlü bir çerçeve sunabilir.

4. Sınırlılıklar ve Öneriler

Çalışmanın 23 anne-baba ile yürütülmüş olması genel sonuçlar çıkarmak için sınırlı olabilir. İkinci olarak veri toplamanın yalnızca yarı yapılandırılmış görüşmelerle sınırlı kalması,

katılımcıların yaşadığı deneyimlerin daha objektif bir ölçümü için ek veri toplama yöntemlerinin olmayışı da sınırlılık olarak görülebilir.

İlgili konuyu araştırmak isteyen araştırmacılar, daha büyük ve çeşitli bir katılımcı grubu ile çalışmayı genişletebilir ve bu şekilde bulguların genelleştirilebilirliğini ve kültürel çeşitlilik açısından zenginliğini artırabilir. Bunun dışında katılımcıların deneyimlerini daha kapsamlı bir şekilde anlamak için nicel veri toplama yöntemleri eklemek yararlı olabilir. Ayrıca psikolojik testler kullanılarak, katılımcıların çocukluk deneyimlerinin duygusal ve bilişsel yönleri daha derinlemesine incelenebilir. Örnek olarak; travma, bağlanma stilleri veya ebeveynlik tutumları ile ilgili testler, elde edilen verilerin daha zengin ve ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesine olanak sağlayabilir. Farklı yöntemlerle yapılacak farklı çalışmalar, çocukluk deneyimlerinin ebeveynlik üzerindeki etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde analiz etme imkanı sunacaktır. Ayrıca araştırmanın farklı kültürel bağlamlarda uygulanması, ebeveynlik stilleri ve pratikleri üzerindeki kültürel etkilerin daha geniş bir perspektiften incelenmesine olanak tanıyabilir.

Sonuç

Yapılan bu araştırma ebeveynlerin çocukluk dönemlerindeki deneyimlerinin, onların mevcut ebeveynlik tutum ve davranışları üzerindeki etkisini yaşam seyri perspektifinden incelemiştir. Çalışmanın bulguları analizi sonucunda çocuklukta yaşanan olumlu ve olumsuz deneyimlerin, yetişkinlikteki ebeveynlik tarzlarını belirgin bir şekilde etkilediğini göstermektedir. Sevgi ve destekle büyüyen bireyler, bu olumlu duyguları kendi çocuklarına aktarırken, baskı ve ihmal altında büyüyenler, bu olumsuz deneyimlerin çocuklarına yansımaması için bilinçli bir çaba göstermektedir. Demokratik ebeveynlik yaklaşımlarını benimseyen katılımcılar, otoriter yaklaşımlardan kaçınmakta ve çocuklarını özgürlük ve hoşgörü ile yetiştirmektedir. Hem anne hem babaların katıldığı bu araştırmanın bulguları, ebeveynlik tarzlarının nesiller arası bir süreklilik gösterdiğini ve çocukluk deneyimlerinin yetişkin ebeveynlik stillerini şekillendirmede önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın alana katkısına bakıldığında ise; çocukluk deneyimlerinin ebeveynlik üzerindeki etkisini yaşam seyri teorisi çerçevesinde ele alarak, ebeveynlik tutumlarının nesiller arası aktarımını daha iyi anlamamızı sağlamasıdır. Gelecekte yapılacak olası araştırmalar, farklı kültürel bağlamlarda ebeveynlik stillerinin nasıl değiştiğini ve teknolojinin bu süreçlere/değişimlere olan etkisini inceleyebilir. Bunun dışında ebeveynlerin yaşlarına, çocuklarının yaşlarına ve anneler ile babalar arasındaki farklılıklara göre kıyaslamalar yapılması da yararlı olabilir. Netice olarak ebeveynlerin çocukluk deneyimlerinin, onların ebeveynlik becerilerini geliştirmek için nasıl kullanılabilceğine dair müdahale programları geliştirilerek, daha bilinçli ve destekleyici ebeveynlik yaklaşımlarının yaygınlaştırılmasına katkı sağlanabilir.

Kaynakça

- Abraham, E., Letkiewicz, A., Wickramaratne, P., Bunyan, M., Dijk, M., Gameraff, M., Posner, J., Talati, A., & Weissman, M. (2021). Major depression, temperament, and social support as psychosocial mechanisms of the intergenerational transmission of parenting styles. *Development and Psychopathology*, 34, 1997 - 2011. <https://doi.org/10.1017/S0954579421000420>
- Akyol, F. (2020). Evliliğin nesiller arası aktarım aracılığıyla toplumsal yeniden üretimi. *Turkish Studies - Social*, 15(6), 2801-2813. <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.45465>
- An, D., & Zhang, X. (2023). Intergenerational transmission of psychological flexibility: The mediating role of parenting style and the moderating role of teacher support. *Psychological Reports*, 332941231206457. <https://doi.org/10.1177/00332941231206457>
- Barni, D., Ranieri, S., Donato, S., Tagliabue, S., & Scabini, E. (2017). Personal and family sources of parents' socialization values: A multilevel study. *Avances en Psicología*

Latinoamericana, 35, 9-22.
<https://doi.org/10.12804/REVISTAS.UROSARIO.EDU.CO/APL/A.3468>

- Belsky J (1984) The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55, 83–96.
- Belsky, J., Conger, R., & Capaldi, D. (2009). The intergenerational transmission of parenting: Introduction to the special section.. *Developmental psychology*, 45(5), 1201-4. <https://doi.org/10.1037/a0016245>
- Bengtson, V.L. (2017). *Families and faith: How religion is passed down across generations*. Oxford University Press.
- Boivin, M., Pérusse, D., Dionne, G., Sayset, V., Zoccolillo, M., Tarabulsky, G. M., Tremblay, N., & Tremblay, R.E. (2005). The genetic-environmental etiology of parents' perceptions and self-assessed behaviours toward their 5-month-old infants in a large twin and singleton sample. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 46(6), 612–630. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00375.x>
- Cabrera, N., Shannon, J., & Tamis-LeMonda, C. (2007). Fathers' influence on their children's cognitive and emotional development: From toddlers to Pre-K. *Applied Developmental Science*, 11, 208 - 213. <https://doi.org/10.1080/10888690701762100>
- Carrasco, M., Holgado-Tello, F., & Serrano, M. (2015). Intraparental inconsistency: The influence of parenting behaviors on aggression and depression in children. *Family Relations*, 64, 621-634. <https://doi.org/10.1111/FARE.12168>
- Caspi, A., & Moffitt, T.E. (1993). When do individual differences matter? A paradoxical theory of personality coherence. *Psychological Inquiry*, 4(4), 247-271.
- Chen, Z., & Kaplan, H. (2001). Intergenerational transmission of constructive parenting. *Journal of Marriage and Family*, 63, 17-31. <https://doi.org/10.1111/J.1741-3737.2001.00017.X>
- Creswell, J.W., & Creswell, J.D. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. S. B. Demir ve M. Bütün (Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi.
- Cuconato, M., Walther, A., & Zannoni, F. (2016). Educational trajectories at the crossroad between life course and education. An interactive theoretical approach. *Journal of Theories and Research in Education*, 11, 41-60. <https://doi.org/10.6092/ISSN.1970-2221/6212>
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, 487-496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>
- Elder, G. (1994). Time, human agency, and social change: Perspectives on the life course. *Social Psychology Quarterly*, 57, 4-15. <https://doi.org/10.2307/2786971>
- Elder, G. (1998). The life course as developmental theory. *Child development*, 69(1), 1-12. <https://doi.org/10.1111/J.1467-8624.1998.TB06128.X>
- Elder, G. H., Jr., & Giele, J. Z. (2009). Life course studies: An evolving field. G. H. Elder, Jr. & J. Z. Giele (Eds.), *The craft of life course research* içinde (1–24 ss.). The Guilford Press.
- Elder, G. H., Johnson, M. K., & Crosnoe, R. (2003). The emergence and development of life course theory. *Handbook of the life course* içinde (3-19 ss.). Springer, Boston, MA.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62(1), 107-15 . <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- He, Y., Liu, C., Chen, Y., Huang, J., & Luo, R. (2020). Intergenerational transmission of parenting style in rural China and the mediation effect of Caregiver's mental health. *Children and Youth Services Review*, 117(105319). <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105319>
- Glass, J & Bengtson, V.L. (1986). Attitude similarity in threeneration families: Socialization, status inheritance or reciprocal influence. *American Sociological Review*, 51, 685-698.
- Herring, J. (2021). Life Course Theory. In *Law through the Life Course* (pp. 9–44). Chapter, Bristol University Press.. <https://doi.org/10.1332/policypress/9781529204667.003.0002>

- Hirschi, T., & Gottfredson, M. R. (2017). Control theory and the life-course perspective. *The Craft of Criminology* içinde (241-254 ss.). Routledge.
- IJzendoorn, M. (1992). Intergenerational transmission of parenting: A review of studies in nonclinical populations. *Developmental Review*, 12, 76-99. [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(92\)90004-L](https://doi.org/10.1016/0273-2297(92)90004-L)
- Jeffrey, E.Y., Janet, S.K., & Marjorie, E.W. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. Guilford Press.
- Kupangwa, W., Farrington, S., & Venter, E. (2023a). The role of values in enhancing longevity among indigenous black South African family businesses. *The Southern African Journal of Entrepreneurship and Small Business Management*, 15(1), a555. <https://doi.org/10.4102/sajesbm.v15i1.555>
- Kupangwa, W., Farrington, S., & Venter, E. (2023b). Transgenerational value transmission in business-owning families: An indigenous African perspective. *Journal of Family Business Management*, 14(4), 748-770. <https://doi.org/10.1108/jfbm-06-2023-0091>
- Lawall, A., Tram, J., & Kumar, N. (2021). The impact of parenting styles on subsequent parenting styles in sons. *The Family Journal*, 30, 444 - 449. <https://doi.org/10.1177/10664807211052306>
- Littlewood, M.F. (2009). *Parenting styles and values: Mechanisms of intergenerational continuity and discontinuity*. Western Carolina University.
- Lomanowska, A.M., Boivin, M., Hertzman, C., & Fleming, A.S. (2017). Parenting begets parenting: A neurobiological perspective on early adversity and the transmission of parenting styles across generations. *Neuroscience*, 342, 120–139. <https://doi.org/10.1016/j.neuroscience.2015.09.029>
- Louca, E., & Omari, O. (2020). The (Neglected) role of the father in Children's mental health. *New Ideas in Psychology*, 59, 100782. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2020.100782>
- MacPhee, D., Fritz, J., & Miller-Heyl, J. (1996). Ethnic variations in personal social networks and parenting. *Child Development*, 67, 3278-3295. <https://doi.org/10.1111/J.1467-8624.1996.TB01914.X>
- Madden, V., Domoney, J., Aumayer, K., Sethna, V., Iles, J., Hubbard, I., Giannakakis, A., Psychogiou, L., & Ramchandani, P. (2015). Intergenerational transmission of parenting: Findings from a UK longitudinal study. *The European Journal of Public Health*, 25, 1030-1035. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckv093>
- Masley, S., Gillanders, D., Simpson, S., & Taylor, M. (2012). A Systematic review of the evidence base for schema therapy. *Cognitive Behaviour Therapy*, 41, 185-202. <https://doi.org/10.1080/16506073.2011.614274>
- Mayer, K.U. (2009). New directions in life course research. *Annual Review of Sociology*, 35, 413-433. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.34.040507.134619>
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Min, J., Silverstein, M., & Lendon, J. (2012). Intergenerational transmission of values over the family life course. *Advances in Life Course Research*, 17, 112-120. <https://doi.org/10.1016/J.ALCR.2012.05.001>
- Neppl, T.K., Conger, R.D., Scaramella L.V., & Ontai, L.L. (2009) Intergenerational continuity in parenting behavior: mediating pathways and child effects. *Dev Psychol*, 45, 1241–1256.
- Neuman, W.L. & Robson, K. (2014). *Basics of social research*. Pearson Canada.
- Patton, M.Q. (2005). *Qualitative Research*. John Wiley ve Sons.

- Polkinghorne, D.E. (1989). Phenomenological research methods. *Existential-phenomenological perspectives in psychology: Exploring the breadth of human experience* içinde (41-60 ss.). Springer US.
- Putallaz, M., Costanzo, P R., Grimes, C.L., & Sherman, D.M. (1998). Intergenerational continuities and their influences on children's social development. *Social development*, 7(3), 389-427.
- Ranieri, S., & Barni, D. (2012). Family and other social contexts in the intergenerational transmission of values. *Family Science*, 3, 1-3. <https://doi.org/10.1080/19424620.2012.714591>
- Ryan C.,S., Scott, A., & Gregory, L.S. (2012). An examination of early maladaptive schemas among substance use treatment seekers and their parents. *Contemporary Family Therapy*, 34(3), 429-441.
- Sakti, D. S., Maheswara, A. P., Kurnianto, A. B., & Wijayanti, A. P. (2023). Linkage of mother's childhood adversity experience and the intergenerational transmission of parenting violations: A systematic literature review. *Proceedings of International Conference on Psychological Studies (ICPsyche)*, 4(1), 353-380. <https://doi.org/10.58959/icpsyche.v4i1.52>
- Sangawi, H., Adams, J., & Reissland, N. (2018). The impact of parenting styles on children developmental outcome: The role of academic self-concept as a mediator. *International Journal of Psychology*, 53(5), 379-387.
- Schofield, T., & Abraham, W. (2017). Intergenerational continuity in attitudes: A latent variable family fixed-effects approach. *Journal of Family Psychology*, 31, 1005-1016. <https://doi.org/10.1037/fam0000375>
- Schönpflug, U. (2001). Intergenerational transmission of values: The role of transmission belts. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(2), 174-185.
- Sekaran, V., Bailey, A., Kamath, V., Ashok, L., Ravindran, S., Kamath, A., & Hegde, A. (2021). 'No, you should not beat our child because he will become aggressive:' Applying a multi-method approach to explore intergenerational transmission of parenting practices. *PLoS ONE*, 16. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0258306>
- Serbin, L., & Karp, J. (2003). Intergenerational studies of parenting and the transfer of risk from parent to child. *Current Directions in Psychological Science*, 12, 138 - 142. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.01249>
- Shanahan, M. J. (2000). Pathways to adulthood in changing societies: Variability and mechanisms in life course perspective. *Annual Review of Sociology*, 26(1), 667-692.
- Smajović, A., Ramić, B., & Rebihić, E. (2023). The role of the family in mediating moral values. *Društvene i Humanističke Studije (Online)*, 8(2), 23. <https://doi.org/10.51558/2490-3647.2023.8.2.481>
- Stempleton, K., Bosk, E., Duron, J., Greenfield, B., Ocasio, K., & Mackenzie, M. (2018). Exploring associations between maternal adverse childhood experiences and child behavior. *Children and Youth Services Review*, 95, 80-87. <https://doi.org/10.1016/J.CHILDYOUTH.2018.10.027>
- Su, C., & Hynie, M. (2011). Effects of life stress, social support, and cultural norms on parenting styles among mainland Chinese, European Canadian, and Chinese Canadian immigrant mothers. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42, 944 - 962. <https://doi.org/10.1177/0022022110381124>
- Tan, W., & Yasin, M. (2020). Parents' roles and parenting styles on shaping children's morality. *Universal Journal of Educational Research*, 8(3C), 70-76 <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.081608>

- Uddin, J., Alharbi, N., Uddin, H., Hossain, M., Hatipoğlu, S., Long, D., & Carson, A. (2020). Parenting stress and family resilience affect the association of adverse childhood experiences with children's mental health and attention-deficit/hyperactivity disorder. *Journal of affective disorders*, 272, 104-109. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.03.132>
- Vaismoradi, M., Jones, J., Turunen, H., & Snelgrove, S. (2016). Theme development in qualitative content analysis and thematic analysis. *Journal of Nursing Education and Practice*, 6, 100. <https://doi.org/10.5430/JNEP.V6N5P100>
- Varela, R., Vernberg, E., Sánchez-Sosa, J., Riveros, A., Mitchell, M., Mashunkashey, J., Juan, K., & Sanchez-Sosa, J. (2004). Parenting style of Mexican, Mexican American, and Caucasian-non-Hispanic families: Social context and cultural influences. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 651-7. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.18.4.651>
- Verhaar, S., Matthewson, M., & Bentley, C. (2022). The impact of parental alienating behaviours on the mental health of adults alienated in childhood. *Children*, 9(4), 475. <https://doi.org/10.3390/children9040475>
- Vollebergh, W., Iedema, J., & Raaijmakers, Q. (2001). Intergenerational transmission and the formation of cultural orientations in adolescence and young adulthood. *Journal of Marriage and Family*, 63, 1185-1198. <https://doi.org/10.1111/J.1741-3737.2001.01185.X>
- Wethington, E., & Dush, C. (2007). Assessments of parenting quality and experiences across the life course. *Advances in Life Course Research*, 12, 123-152. [https://doi.org/10.1016/S1040-2608\(07\)12005-0](https://doi.org/10.1016/S1040-2608(07)12005-0)
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Katkı oranı beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Çatışma beyanı

Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal kuruluş ile ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.